

Input // output

Dure grond

Voor vrijwel alle stukken grond in Nederland geldt een specifieke bestemming. Levkovich en Rouwendal onderzoeken in hoeverre ruimtelijke ordening invloed heeft op de grondprijzen van agrarische, industriële en voor woningbouw bestemde grond. Dit doen zij door de transacties te analyseren van land dat bouwrijp gemaakt kan worden. Het Kadaster dat deze transacties registreert, heeft de gegevens hierover beschikbaar gesteld. De resultaten tonen aan dat de



grondprijzen voor wonen hoger liggen dan voor industrie en die weer hoger dan voor landbouw. Deze grote prijsverschillen duiden op ofwel een overschot van, ofwel een tekort aan een stuk grond met een bepaalde bestemming. Dit heeft nadelige gevolgen voor huizenbezitters, en voor ondernemers die bijvoorbeeld worden belemmerd in het opstarten van een bedrijf.

Levkovich, O. en J. Rouwendal (2016) *Spatial planning and segmentation of the land market. Tinbergen Discussion Paper*, 8.

Vooruitzicht

De dalende beroepsbevolking in combinatie met de vergrijzing is problematisch voor de belastinginkomsten en pensioenuitgaven. Toch blijkt uit onderzoek van Dolls *et al.* dat de negatieve effecten worden overschat. De auteurs schatten de demografische effecten op de arbeidsmarkt en het overheidsbudget in 27 Europese landen voor de periode 2010–2030. Ten opzichte van eerder onderzoek houden de auteurs beter rekening met de mogelijke overheidsbaten van de demografische ontwikkelingen. Dit kan het gevolg zijn van meer arbeidsschaarste en van kwalitatieve verbetering van de beroepsbevolking, die beide hogere lonen en belastingafdrachten met zich meebrengen. Het empirische onderzoek bevestigt deze baten. De impact van de demografische ontwikkelingen is dus lang niet zo groot als wel wordt gedacht.

Dolls, M., K. Doorley, A. Paulus *et al.* (2015) *Fiscal sustainability and demographic change. IZA Discussion Paper*, 9618.

Okun

De wet van Okun beschrijft een negatieve relatie tussen werkloosheid en het bruto binnenlands product. Dixon *et al.* onderzochten deze relatie opnieuw voor twintig OESO-landen in de periode 1985–2013. Ze bekeken met name hoe de relatie verschilde per leeftijdsgroep en geslacht en concluderen dat de relatie afzwakt met de leeftijd. Als verklaring hiervoor geven ze dat jongere werknemers vaker flexwerker zijn en hun werkgelegenheid dus conjunctuurgevoeliger is. Economische groei verlaagt daarom niet alleen de werkloosheid, maar heeft ook een egaliserend effect tussen oud en jong.

Dixon, R., G.C. Lim en J.C. van Ours (2016) *Revisiting Okun's relationship. IZA Discussion Paper*, 9815.

Op het spel

Hoe beïnvloeden financiële prikkels en emoties gedrag? Bosman *et al.* onderzochten dit in het laboratorium in China, waarbij ze twee deelnemers aan elkaar koppelden. Hierbij kreeg deelnemer 1 een bedrag en kon deelnemer 2 hiervan een deel afpakken. Deelnemer 1 had hierna de mogelijkheid om een deel van het totale bedrag te vernietigen, zodat beiden dus minder overhielden. Uit het onderzoek blijkt dat alleen wanneer er veel geld op het spel staat en er ook relatief veel wordt afgepakt, deelnemer 1 het bedrag vernietigt. De auteurs verklaren dat de deelnemers zich beter kunnen beheersen wanneer er meer op het spel staat. Maar wanneer er heel veel wordt afgepakt, krijgen de emoties de overhand. Ten slotte blijkt er geen significant verschil tussen het gedrag van Chinezen en Europeanen.

Bosman, R., H. Hennig-Schmidt en F. van Winden (2016) *Emotions at stake. Creed Working Paper*, april.

Panama Papers

Niet Panama, maar de Britse Maagdeneilanden blijken de meest populaire bestemming voor de klanten van Mossack Fonseca. Het Panamese advocatenkantoor heeft 113.684 bedrijven gevestigd zijn op de Britse Maagdeneilanden terwijl dat er in Panama

113.684
bedrijven

48.360 waren. Mossack Fonseca werkte het meest samen met klanten uit Hong Kong, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland.

Panama Papers (2016) *Explore the Panama Papers key figures. Grafieken op panamapapers.icij.org/graphs*, 7 april.

Gezond pensioen

Onder druk van de vergrijzing stijgt de pensioengerechtigde leeftijd. Bertoni *et al.* vragen zich wat het effect is van de opschuivende pensioenhorizon op de gezondheid van gepensioneerden. Dit doen zij door het gedrag van Italiaanse mannen tussen de 40 en 49 jaar te analyseren tijdens de hervormingen van het Italiaanse pensioenstelsel tussen 1997 en 2011. Het blijkt dat de mannen meer gingen sporten en beter op hun voeding gingen letten. Dit toont aan dat het belangrijk is om veranderingen in gedrag mee te nemen in beleidsoverwegingen.

Bertoni, M., G. Brunello en G. Mazzarella (2016) Does postponing minimum retirement age improve healthy behaviours before retirement? Evidence from middle-aged Italian workers. *ROA Paper*, 7.



In het veld

De markt behoort tot de meest bestudeerde onderwerpen in de economie. Terwijl het onderzoek ernaar ooit begon met theorie (denk aan de onzichtbare hand), experimenteren economen er steeds meer mee in het lab en veld. Anders dan met laboratoriumexperimenten kunnen onderzoekers met veldexperimenten analyseren hoe echte spelers zich in echte markten gedragen. Al-Ubaydli en List analyseerden de literatuur van de veldexperimenten in markten. Ze concluderen dat markten goederen en diensten over het algemeen efficiënt verdelen. Gedragseffecten kunnen een efficiënte markt echter ondermijnen, al verdwijnen deze afwijkingen meestal wanneer spelers in de markt meer ervaren zijn.

Al-Ubaydli, O. en J. List (2016) Field experiments in the market. *NBER Working Paper*, 22113.

Isolatie

Hoe effectief is beleid gericht op economische integratie van geïsoleerde gebieden? Jaworski en Kitchens onderzoeken dit door te kijken welke effecten het aanleggen van een snelwegstelsel in 1965 had in Appalachia, een van de armste regio's van de Verenigde Staten. Deze aanleg verlaagde transportkosten, en verhoogde de inkomens bovendien. Desondanks blijft de regio economisch achter op het landelijk gemiddelde. Dit suggereert dat het moeilijk is om achtergestelde regio's mee te krijgen in de vaart der volkeren met aanbodgericht beleid.

Jaworski, T. en C.T. Kitchens (2016) National policy for regional development: evidence from Appalachian highways. *NBER Working Paper*, 22073.

Polarisatie

Arbeidsmarkten raken steeds verder gepolariseerd. Harrigan *et al.* onderzoeken hoe de uiteendrijving van lonen tot stand komt door inkomenspolarisatie binnen bedrijven te analyseren in Frankrijk tussen 1994 en 2007. Ze vermoeden dat bedrijven met aanvankelijk veel technisch onderlegd personeel (*techies*) ongelijker werden dan andere bedrijven. De redenering is dat deze bedrijven ook meer nieuwe techies zouden aannemen, waardoor de verschillen in productiviteit en inkomen er groter uitvallen. Door data op bedrijfsniveau te analyseren, vinden de auteurs bewijs voor deze stelling. De conclusie is dat bedrijven aan productiviteit winnen met techies, maar wel met grotere inkomensongelijkheid tot gevolg.

Harrigan, J., A. Reshef en F. Toubal (2016) The march of the techies: technology, trade, and job polarization in France. *NBER Working Paper*, 22110.

Kleuterbouwverlenging



Wanneer kleuters niet klaar zijn voor groep 3 en dus langer dan twee jaar doen over groep 1 en 2, spreekt men van 'kleuterbouwverlenging'. Om dit tegen te gaan, krijgen kleuters met een achterstand extra les voordat ze beginnen aan de basisschool. De Nederlandse overheid heeft in 2012 en 2013 het budget hiervan verhoogd met in totaal 96 miljoen euro voor de 37 grootste gemeentes (G37). Akgunduz en Heijnen onderzochten het effect hiervan op kleuterbouwverlenging, waarin ze het effect vergeleken met kleuters die geen extra les kregen in de G37 en met gemeentes die geen subsidie kregen. Uit het onderzoek blijkt dat de subsidie de kans op kleuterbouwverlenging met 1 tot 3 procentpunt significant heeft verlaagd. De resultaten zijn in overeenstemming met de internationale literatuur.

Akgunduz, Y.E. en S. Heijnen (2016) Impact of funding targeted pre-school interventions on school readiness. *CPB Discussion Paper*, 328.

Ongewisse toekomst

Hoe hoog is het bbp nu en binnenkort? Tot op heden werden deze voorspellingen gedaan met uitgebreide economische modellen en statistieken. Jansen en De Winter proberen het bbp preciezer te voorspellen met behulp van de mening van experts. Deze informatie heeft als voordeel dat die zeer snel beschikbaar is. Jansen en De Winter onderzoeken de bbp-voorspellingen voor de G7-landen voor de periode 1999–2013. Zij concluderen dat deze subjectieve informatie een goede aanvulling is op bestaande voorspelinstrumenten om de huidige groei en die op korte termijn te schatten.

Jansen, J. en J. de Winter (2016) Improving model-based near-term GDP forecasts by subjective forecasts: a real-time exercise for the G7 countries. *DNB Working Paper*, 507.

Dure scheefhuurders

Het aandeel dure scheefhuurders, huishoudens met een laag inkomen maar een hoge huur, bedroeg in 2015 achttien procent. Dit is een stijging van tien procentpunt sinds 2008. Daarentegen daalde het deel goedkope scheefhuurders juist sterk terug diezelfde periode, van

18%
dure scheefhuurders

28 naar 18 procent. In totaal huren 2,9 miljoen huishoudens een woning.

CBS (2016) Meer huurders die relatief duur wonen. *CBS Persbericht*, 7 april.